

KOMPETENSIYAVIY YONDASHUV ASOSIDA O'QUVCHILARNING NUTQIY FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISH METODIKASI (ONA TILI FANI MISOLIDA)

Kamolova Guli Muradovna

Urganch Ranch texnologiya universiteti magistranti
<https://doi.org/10.5281/zenodo.20507045>

ARTICLE INFO

Qabul qilindi: 26-may 2026 yil
Ma'qullandi: 28-may 2026 yil
Nashr qilindi: 30-may 2026 yil

KEY WORDS

nutqiy faoliyat, nutqiy kompetensiya, og'zaki nutq, yozma nutq, tinglab tushunish, o'qib tushunish, ta'lim texnologiyalari, mustaqil fikrlash, muloqot madaniyati.

ABSTRACT

Mazkur maqolada kompetensiyaviy yondashuv asosida o'quvchilarning nutqiy faoliyatini rivojlantirishning nazariy-metodik asoslari ona tili ta'limi misolida tahlil qilingan. Shuningdek, ona tili darslarida kommunikativ topshiriqlar, interfaol metodlar, muammoli vaziyatlar hamda ijodiy faoliyatga asoslangan ta'lim texnologiyalaridan foydalanishning samaradorligi asoslab berilgan. Maqolada nutqiy kompetensiyani rivojlantirishga qaratilgan metodik tavsiyalar ishlab chiqilib, ularning o'quvchilarning mustaqil fikrlashi, muloqot madaniyati va kommunikativ kompetensiyalarini takomillashtirishdagi o'rni ko'rsatib berilgan.

Bugungi globalashuv va axborotlashuv jarayonlari ta'lim tizimi oldiga o'quvchilarning nafaqat nazariy bilimlarini boyitish, balki ularning kundalik hayotda samarali muloqot qila olish, o'z fikrini erkin va ravon ifodalash, turli kommunikativ vaziyatlarda to'g'ri qaror qabul qilish kabi amaliy kompetensiyalarini shakllantirish vazifasini qo'ymoqda. Shu nuqtai nazardan, umumiy o'rta ta'lim maktablarida ona tili fanini o'qitish mazmuni ham zamonaviy talablarga mos ravishda takomillashtirilmoqda. Ayniqsa, kompetensiyaviy yondashuv asosida tashkil etilayotgan ta'lim jarayoni o'quvchilarning nutqiy faoliyatini rivojlantirish, ularning kommunikativ imkoniyatlarini kengaytirish va til vositalaridan amaliy foydalanish ko'nikmalarini shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etmoqda.

Nutq insonning fikrlash faoliyati bilan chambarchas bog'liq bo'lib, shaxsning intellektual rivojlanishi, ijtimoiylashuvi va ma'naviy kamolotining muhim ko'rsatkichlaridan biri hisoblanadi. O'quvchilarning nutqiy faoliyati qanchalik rivojlangan bo'lsa, ularning bilimlarni o'zlashtirish darajasi, ijodiy tafakkuri va muloqot madaniyati ham shunchalik yuqori bo'ladi. Shu sababli zamonaviy ta'lim tizimida o'quvchilarda nutqiy kompetensiyani shakllantirish ustuvor vazifalardan biri sifatida e'tirof etilmoqda. Ona tili fani esa ushbu jarayonning asosiy vositasi bo'lib, o'quvchilarning tinglash, o'qish, so'zlash va yozish ko'nikmalarini izchil rivojlantirish imkoniyatini yaratadi.

An'anaviy ta'lim amaliyotida ona tili darslari ko'proq grammatik qoidalarni o'rgatish va nazariy bilimlarni egallashga yo'naltirilgan bo'lsa, kompetensiyaviy yondashuv o'quvchining olgan bilimlarini real hayotiy vaziyatlarda qo'llay olish qobiliyatini rivojlantirishga xizmat qiladi. Mazkur yondashuvda til hodisalarini yod olish emas, balki ulardan amaliy foydalanish,

muloqot jarayonida samarali qo'llash, fikrni mantiqiy va izchil ifodalash kabi jihatlar ustuvor ahamiyat kasb etadi. Natijada o'quvchilar nafaqat til birliklari haqidagi bilimlarga ega bo'ladilar, balki ularni kommunikativ faoliyatda samarali qo'llash ko'nikmalarini ham egallaydilar.

Kompetensiyaviy yondashuvning asosiy maqsadi o'quvchilarda kommunikativ, axborot bilan ishlash, ijtimoiy faol fuqarolik va shaxsiy rivojlanish kompetensiyalarini shakllantirishdan iboratdir. Ona tili darslarida ushbu kompetensiyalarni rivojlantirish uchun interfaol metodlar, muammoli ta'lim texnologiyalari, loyiha ishlari, ijodiy topshiriqlar, munozara va bahs-munozara usullaridan foydalanish muhim hisoblanadi. Bunday metodlar o'quvchilarning nutqiy faolligini oshirish, mustaqil fikrlashini rivojlantirish va muloqot madaniyatini shakllantirishga xizmat qiladi. Ayniqsa, o'quvchilarni erkin fikr bildirishga undovchi topshiriqlar ularning og'zaki va yozma nutqini rivojlantirishda samarali vosita sifatida namoyon bo'ladi.

Hozirgi kunda ta'lim sifatini xalqaro standartlar asosida baholashga qaratilgan PISA, PIRLS va boshqa xalqaro tadqiqotlar natijalari ham o'quvchilarning funksional savodxonligi hamda nutqiy kompetensiyasini rivojlantirish zarurligini ko'rsatmoqda. Ushbu tadqiqotlarda muvaffaqiyatli natijalarga erishish uchun o'quvchilar matnni tushunish, tahlil qilish, o'z fikrini asoslab bayon etish va turli kommunikativ vaziyatlarda samarali muloqot qilish ko'nikmalariga ega bo'lishlari talab etiladi. Bu esa ona tili ta'limida kompetensiyaviy yondashuvni yanada takomillashtirish va nutqiy faoliyatni rivojlantirish metodikasini ilmiy asosda ishlab chiqishni taqozo etadi.

O'zbekiston Respublikasida ta'lim tizimini modernizatsiya qilish, ta'lim sifatini xalqaro mezonlar darajasiga olib chiqish va kompetensiyaga asoslangan davlat ta'lim standartlarini joriy etish bo'yicha amalga oshirilayotgan islohotlar ham mazkur masalaning dolzarbligini yanada oshirmoqda. Chunki zamonaviy jamiyatda raqobatbardosh, mustaqil fikrlaydigan, o'z nuqtai nazarini asosli himoya qila oladigan hamda samarali muloqot yurita oladigan yoshlarni tarbiyalash ta'lim tizimining muhim vazifalaridan biri hisoblanadi.

Shu bois kompetensiyaviy yondashuv asosida o'quvchilarning nutqiy faoliyatini rivojlantirish metodikasini takomillashtirish, ona tili darslarida samarali pedagogik texnologiyalarni qo'llash va o'quvchilarning kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirishning ilmiy-metodik asoslarini aniqlash bugungi pedagogika fanining dolzarb masalalaridan biri sifatida namoyon bo'lmoqda. Mazkur maqolada aynan ona tili ta'limi misolida o'quvchilarning nutqiy faoliyatini rivojlantirishning nazariy asoslari, metodik imkoniyatlari va amaliy samaradorligi tahlil qilinadi.

Kompetensiyaviy yondashuv asosida o'quvchilarning nutqiy faoliyatini rivojlantirish jarayoni ona tili ta'limining nazariy bilim berish bilan cheklanib qolmasdan, o'quvchining til vositalaridan amaliy, ongli va maqsadli foydalanish qobiliyatini shakllantirishga yo'naltirilgan pedagogik jarayondir. Mazkur jarayonda asosiy e'tibor grammatik qoidalarni yodlashga emas, balki o'quvchilarning tinglab tushunish, o'qib anglash, og'zaki fikr bildirish va yozma nutq yaratish ko'nikmalarini izchil rivojlantirishga qaratiladi.

Avvalo, nutqiy faoliyatni rivojlantirish jarayoni o'quvchilarning mavjud bilim, ko'nikma va malakalarini aniqlashdan boshlanadi. Bunda o'qituvchi o'quvchilarning so'z boyligi, gap tuzish qobiliyati, matnni tushunish darajasi, fikrni izchil bayon qilish malakasi hamda muloqot madaniyatini diagnostika qiladi. Diagnostik bosqichda savol-javob, suhbat, yozma ish, matn tahlili, ijodiy topshiriq va kuzatish metodlaridan foydalanish mumkin. Bu bosqich

o'quvchilarning nutqiy rivojlanishidagi kuchli va zaif tomonlarni aniqlashga xizmat qiladi. Keyingi bosqichda o'quvchilarning nutqiy kompetensiyasini rivojlantirishga qaratilgan o'quv maqsadlari belgilanadi. Kompetensiyaviy yondashuvda maqsad faqat "biladi" yoki "tushunadi" kabi nazariy natijalar bilan cheklanmaydi. Aksincha, o'quvchi "matnni tahlil qila oladi", "fikrini og'zaki va yozma shaklda asoslay oladi", "muloqot jarayonida adabiy til me'yorlariga rioya qiladi", "turli vaziyatlarda mos nutqiy birliklardan foydalana oladi" kabi amaliy natijalarga erishishi nazarda tutiladi. Bu esa ona tili darslarining mazmunini hayotiy, kommunikativ va amaliy faoliyatga yaqinlashtiradi.

Nutqiy faoliyatni rivojlantirishda tinglab tushunish ko'nikmasi muhim o'rin tutadi. O'quvchilar matn, hikoya, suhbat yoki audio materialni tinglash orqali asosiy fikrni ajratish, muhim ma'lumotlarni saralash, eshitilgan axborotga munosabat bildirish va xulosa chiqarishga o'rgatiladi. Tinglab tushunish topshiriqlari o'quvchilarda diqqat, tafakkur, eslab qolish va mantiqiy tahlil qilish qobiliyatlarini rivojlantiradi. Masalan, o'qituvchi qisqa matnni o'qib beradi va o'quvchilardan matn mazmunini qayta hikoya qilish, asosiy g'oyani aniqlash yoki qahramon harakatiga baho berishni talab qiladi.

O'qib tushunish faoliyati esa o'quvchilarning matn bilan ishlash madaniyatini shakllantiradi. Ona tili darslarida matnni ifodali o'qish, mazmunini tahlil qilish, kalit so'zlarni aniqlash, matn asosida savollar tuzish, reja tuzish, xulosa chiqarish kabi topshiriqlar o'quvchilarning nutqiy kompetensiyasini mustahkamlaydi. Kompetensiyaviy yondashuv asosida matn bilan ishlash jarayonida o'quvchi tayyor ma'lumotni qabul qiluvchi emas, balki mazmunni anglovchi, tahlil qiluvchi va o'z fikrini bildiruvchi faol subyekt sifatida ishtirok etadi.

Og'zaki nutqni rivojlantirish jarayoni o'quvchilarning erkin fikrlashi, muloqotga kirisha olishi va nutqiy vaziyatga mos tarzda so'zlashini shakllantirishga xizmat qiladi. Bunda suhbat, bahs-munozara, rolli o'yin, taqdimot, hikoya qilish, savol-javob, intervyu kabi metodlardan foydalanish samarali hisoblanadi. O'quvchi o'z fikrini aniq, izchil, mantiqiy va adabiy til me'yorlariga muvofiq bayon qilishga o'rganadi. Ayniqsa, bahs-munozara usuli o'quvchilarda dalil keltirish, qarama-qarshi fikrni tinglash, o'z nuqtai nazarini himoya qilish va xulosa chiqarish madaniyatini rivojlantiradi.

Yozma nutqni rivojlantirish kompetensiyaviy yondashuvning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. O'quvchilarga bayon, insho, esse, maktub, ariza, tavsifnoma, maqola, kichik hikoya, matnni davom ettirish kabi yozma topshiriqlar berilishi ularning fikrni yozma shaklda ifodalash malakasini oshiradi. Yozma nutq orqali o'quvchilar so'z tanlash, gap tuzish, matn kompozitsiyasiga rioya qilish, imlo va tinish belgilaridan to'g'ri foydalanish, fikrni mantiqiy ketma-ketlikda bayon etish ko'nikmalarini egallaydilar.

Kompetensiyaviy yondashuv asosida nutqiy faoliyatni rivojlantirish jarayonida kommunikativ topshiriqlar alohida ahamiyatga ega. Bunday topshiriqlar o'quvchini real hayotiy vaziyatlarda muloqot qilishga tayyorlaydi. Masalan, "Do'stingizni kitob o'qishga undang", "Maktab tadbiri haqida e'lon yozing", "Berilgan vaziyat bo'yicha dialog tuzing", "Matn asosida o'z munosabatingizni bildiring" kabi topshiriqlar o'quvchilarning nutqiy faolligini oshiradi. Bu jarayonda o'quvchi faqat grammatik qoidani qo'llamaydi, balki muayyan kommunikativ maqsadga erishish uchun til vositalaridan ongli foydalanadi. Mazkur jarayonda interfaol metodlardan foydalanish ham muhim o'rin tutadi. "Aqliy hujum", "Klaster", "Insert", "B-B-B", "Debat", "Akvarium", "Sinkveyn", "Rolga kirish", "Matnni davom ettirish" kabi metodlar o'quvchilarning mustaqil fikrlashi, tahliliy yondashuvi va nutqiy faolligini rivojlantiradi.

Interfaol metodlar orqali o'quvchilar dars jarayonida faol ishtirok etadi, o'zaro fikr almashadi, guruhda ishlaydi, dalillar asosida xulosa chiqaradi. Bu esa nutqiy kompetensiyaning ijtimoiy-muloqotga oid jihatlarini shakllantirishga yordam beradi.

O'quvchilarning nutqiy faoliyatini rivojlantirishda muammoli vaziyatlardan foydalanish ham samarali natija beradi. Muammoli topshiriqlar o'quvchini fikrlashga, izlanishga, o'z qarashini asoslashga undaydi. Masalan, matndagi qahramon qarorini baholash, muayyan ijtimoiy holatga munosabat bildirish, berilgan fikrga qarshi yoki tarafdor dalillar keltirish o'quvchilarning mantiqiy tafakkuri va nutqiy mustaqilligini rivojlantiradi. Bunday topshiriqlar orqali o'quvchi o'z nutqini dalillar, misollar va xulosalar bilan boyitishga o'rganadi. Kompetensiyaviy yondashuv asosidagi darslarda o'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olish muhimdir. Har bir o'quvchining nutqiy rivojlanish darajasi, so'z boyligi, muloqotga kirishish faolligi va yozma ifoda imkoniyatlari turlicha bo'ladi. Shu sababli o'qituvchi differensial topshiriqlar tizimini ishlab chiqishi zarur. Masalan, nutqi yaxshi rivojlangan o'quvchilarga ijodiy esse yoki bahs-munozara topshiriqlari, nutqiy qiyinchiliklarga ega o'quvchilarga esa tayanch so'zlar asosida gap tuzish, qisqa matn yaratish, savollarga javob berish kabi bosqichma-bosqich topshiriqlar berilishi mumkin.

Nutqiy faoliyatni rivojlantirish jarayonida o'quvchilarning lug'at boyligini oshirish ham alohida ahamiyatga ega. So'z boyligi keng bo'lgan o'quvchi o'z fikrini aniqroq, mazmunliroq va ta'sirchanroq ifodalay oladi. Shu bois ona tili darslarida sinonim, antonim, omonim, ibora, maqol, matal, frazeologik birliklar bilan ishlash, yangi so'zlarni nutqda qo'llash, so'zlarning ma'no nozikliklarini tushuntirish muhimdir. Lug'at ustida ishlash o'quvchilarning og'zaki va yozma nutqini boyitadi.

Shuningdek, nutqiy faoliyatni rivojlantirishda matn yaratish texnologiyasi muhim metodik vosita hisoblanadi. O'quvchilar avval tayyor matnni tahlil qiladi, keyin reja tuzadi, tayanch so'zlarni tanlaydi, asosiy fikrni belgilaydi va mustaqil matn yaratadi. Bu jarayon o'quvchida matnning kirish, asosiy qism va xulosa kabi tarkibiy qismlarini tushunish, fikrni izchil rivojlantirish, mavzuga mos uslub tanlash ko'nikmalarini shakllantiradi. Ayniqsa, esse yozish, kichik ilmiy matn tuzish, hikoya yaratish kabi topshiriqlar o'quvchilarning ijodiy va tahliliy nutqini rivojlantiradi.

Kompetensiyaviy yondashuvda baholash jarayoni ham o'ziga xos xususiyatga ega. Bunda o'quvchining faqat grammatik qoidani bilishi emas, balki uni amaliy nutqiy faoliyatda qo'llay olishi baholanadi. Baholash mezonlari o'quvchining fikrni aniq bayon qilishi, nutqning mantiqiyliqi, adabiy til me'yorlariga rioya qilishi, so'z boyligi, dalillash qobiliyati, matn tuzish madaniyati va kommunikativ vaziyatga mos nutq tanlay olishini qamrab oladi. Shuningdek, o'zini o'zi baholash va o'zaro baholash usullaridan foydalanish o'quvchilarda mas'uliyat va refleksiv yondashuvni shakllantiradi. Mazkur jarayonning samaradorligi o'qituvchining metodik mahorati, dars mazmunining hayotiyliqi, topshiriqlarning kommunikativ yo'naltirilganligi va o'quvchilarning faol ishtirokiga bog'liq. O'qituvchi darsda faqat bilim beruvchi emas, balki nutqiy faoliyatni tashkil etuvchi, yo'naltiruvchi va rag'batlantiruvchi shaxs sifatida namoyon bo'ladi. U o'quvchilarni erkin fikrlashga, muloqotga kirishishga, savol berishga, fikrini asoslashga va ijodiy yondashishga undaydi.

Muhokama

Kompetensiyaviy yondashuv asosida o'quvchilarning nutqiy faoliyatini rivojlantirish bugungi ta'lim tizimining ustuvor vazifalaridan biri hisoblanadi. Chunki zamonaviy jamiyatda

shaxsning muvaffaqiyati ko'p jihatdan uning fikrini aniq, ravon va mantiqiy ifodalash, turli kommunikativ vaziyatlarda samarali muloqot olib borish hamda axborotni tahlil qilish qobiliyatiga bog'liq. Shu nuqtai nazardan, ona tili fanini o'qitishda kompetensiyaviy yondashuvni qo'llash o'quvchilarning nafaqat lingvistik bilimlarini, balki nutqiy faoliyatga oid amaliy kompetensiyalarini ham rivojlantirishga xizmat qiladi.

Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, an'anaviy ta'lim jarayonida o'quvchilar grammatik qoidalarni yaxshi o'zlashtirsalar-da, ularni real kommunikativ vaziyatlarda qo'llashda qiyinchiliklarga duch keladilar. Masalan, o'quvchi gap bo'laklari, so'z turkumlari yoki sintaktik qurilmalar haqida nazariy ma'lumotga ega bo'lishi mumkin, biroq o'z fikrini mustaqil ravishda asoslab bera olmasligi, matn tuzishda mantiqiy izchillikni saqlay olmasligi yoki muloqot jarayonida faol ishtirok etmasligi kuzatiladi. Bu esa ona tili ta'limida bilimga yo'naltirilgan yondashuvdan kompetensiyaga yo'naltirilgan yondashuvga o'tish zarurligini ko'rsatadi.

Kompetensiyaviy yondashuvning asosiy afzalligi shundaki, unda o'quvchi o'quv jarayonining faol subyekti sifatida namoyon bo'ladi. Dars jarayonida o'quvchilar tayyor bilimlarni qabul qiluvchi emas, balki bilimlarni mustaqil izlovchi, tahlil qiluvchi va amaliyotda qo'llovchi shaxs sifatida faoliyat yuritadilar. Natijada ularning nutqiy faolligi, mantiqiy tafakkuri va kommunikativ kompetensiyasi rivojlanadi. Masalan, "Ona tabiatni asrash barchamizning burchimiz" mavzusida o'tkazilgan munozara darsida o'quvchilar ikki guruhga bo'linib, ekologik muammolar va ularning yechimlari yuzasidan o'z fikrlarini bildirishlari mumkin. Birinchi guruh tabiatni muhofaza qilishning zarurati haqida dalillar keltirsa, ikkinchi guruh ekologik muammolarning kelib chiqish sabablarini tahlil qiladi. Bunday topshiriqlar o'quvchilarning nutqiy faolligini oshirish bilan birga, dalillash, tahlil qilish va xulosa chiqarish ko'nikmalarini ham rivojlantiradi.

Amaliy tajribalar shuni ko'rsatadiki, kommunikativ topshiriqlardan foydalanish o'quvchilarning nutqiy kompetensiyasini rivojlantirishda yuqori samaradorlikka ega. Masalan, 7-sinf ona tili darsida "Mahalladagi yoshlar markazi faoliyati haqida reportaj tayyorlang" topshirig'i berilganda, o'quvchilar avvalo axborot to'playdi, suhbatlar o'tkazadi, kuzatishlar olib boradi va olingan ma'lumotlar asosida og'zaki yoki yozma reportaj yaratadi. Ushbu faoliyat davomida o'quvchilar ma'lumot izlash, uni qayta ishlash, matn yaratish va auditoriyaga taqdim etish kabi kompetensiyalarni egallaydilar.

Nutqiy faoliyatni rivojlantirishda rolli o'yinlar ham muhim vosita hisoblanadi. Masalan, "Kutubxonada", "Shifokor qabulida", "Maktab yig'ilishida", "Televideniye muxbiri va mehmon suhbatlari" kabi rolli o'yinlarni tashkil etish orqali o'quvchilar turli kommunikativ vaziyatlarda nutq qurish tajribasiga ega bo'ladilar. Bunday mashg'ulotlar o'quvchilarning erkin muloqot qilish, suhbatdosh fikrini tinglash va unga mos javob qaytarish kompetensiyalarini rivojlantiradi.

Yozma nutqni rivojlantirishda ham kompetensiyaviy yondashuv samarali natijalar beradi. Masalan, "Mening kelajakdagi kasbim", "Kitob - ma'naviyat manbai", "Internetning foyda va zararlari" kabi mavzularda esse yozish topshiriqlari berilganda o'quvchilar o'z fikrlarini mustaqil bayon qilishga harakat qiladilar. Jarayon davomida ular fikrlarni tizimlashtirish, dalillar tanlash, xulosalar chiqarish va adabiy til me'yorlariga rioya qilish malakalarini egallaydilar. Ayniqsa, esse yozish texnologiyasi o'quvchilarning tanqidiy va ijodiy tafakkurini rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Matn bilan ishlash texnologiyasi ham nutqiy kompetensiyani shakllantirishda samarali metodlardan biridir. Masalan, o'quvchilarga qisqa hikoya yoki publitsistik matn beriladi va undan quyidagi topshiriqlarni bajarish so'raladi:

- matnning asosiy g'oyasini aniqlash;
- kalit so'zlarni ajratish;
- matnga reja tuzish;
- matn mazmunini o'z so'zlari bilan qayta hikoya qilish;
- muallif fikriga munosabat bildirish.

Bunday topshiriqlar o'quvchilarda o'qib tushunish, tahlil qilish va fikrni og'zaki bayon etish kompetensiyalarini rivojlantiradi.

Tahlillar natijasi shuni ko'rsatadiki, interfaol metodlar nutqiy faoliyatni rivojlantirishda an'anaviy usullarga nisbatan samaraliroq hisoblanadi. Masalan, "Aqliy hujum" metodidan foydalanilganda o'quvchilar muayyan muammo yuzasidan imkon qadar ko'proq fikr bildiradilar. "Klaster" metodida esa mavzu bo'yicha tushunchalar tizimlashtiriladi va ular o'rtasidagi bog'liqlik aniqlanadi. Ushbu metodlar o'quvchilarning lug'at boyligini oshirish, mustaqil fikrlash va muloqot madaniyatini rivojlantirishga xizmat qiladi. Amaliy kuzatishlar davomida nutqiy faoliyatni rivojlantirish uchun raqamli texnologiyalardan foydalanish ham ijobiy natijalar bergani aniqlandi. Masalan, o'quvchilarga videorolik asosida fikr bildirish, audio matnni tinglab savollarga javob berish yoki onlayn platformalarda muhokamalarda ishtirok etish vazifalari berilganda ularning tinglab tushunish va og'zaki nutq kompetensiyalarida sezilarli o'sish kuzatiladi. Shu bilan birga, raqamli vositalar o'quvchilarning darsga qiziqishini oshirib, ta'lim jarayonining interaktivligini ta'minlaydi.

Muhokama natijalari shuni ko'rsatadiki, kompetensiyaviy yondashuv asosida tashkil etilgan ona tili darslari o'quvchilarning nutqiy faoliyatini rivojlantirishda samarali pedagogik mexanizm hisoblanadi. Mazkur yondashuv orqali o'quvchilar grammatik bilimlarni amaliyot bilan bog'lash, mustaqil fikrlash, muloqotga kirishish, dalillash va o'z nuqtai nazarini asosli himoya qilish ko'nikmalariga ega bo'ladilar. Ayniqsa, kommunikativ topshiriqlar, rolli o'yinlar, munozaralar, esse yozish va matn bilan ishlash texnologiyalaridan tizimli foydalanish nutqiy kompetensiyani shakllantirishning muhim omili sifatida namoyon bo'ladi.

Shunday qilib, kompetensiyaviy yondashuv o'quvchilarning nutqiy faoliyatini rivojlantirishning nazariy va amaliy jihatlarini uyg'unlashtiruvchi samarali pedagogik tizim bo'lib, u o'quvchilarning kommunikativ kompetensiyasi, mustaqil fikrlashi va ijtimoiy faolligini rivojlantirishga xizmat qiladi. Bu esa zamonaviy ta'limning asosiy maqsadi bo'lgan raqobatbardosh, ijodkor va kommunikativ salohiyatga ega shaxsni tarbiyalash imkonini beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Nurmatova D. A., Karimov Sh. M.. Kompetensiyaviy yondashuv asosida ona tili ta'limini takomillashtirish masalalari // Xalq ta'limi. – Toshkent, 2022. – № 4. – B. 45–52.
2. Abdullayeva M. R.. O'quvchilarda kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishning pedagogik asoslari // Pedagogik mahorat. – Buxoro, 2023. – № 2. – B. 18–24.
3. Yuldashev B. X.. Ona tili darslarida nutqiy kompetensiyani rivojlantirish texnologiyalari // Uzluksiz ta'lim. – Toshkent, 2024. – № 1. – B. 67–74.
4. Raximova N. S.. Kompetensiyaviy ta'lim sharoitida o'quvchilarning nutqiy faoliyatini rivojlantirish metodikasi // Ta'lim va innovatsion tadqiqotlar. – Samarqand, 2025. – № 3. – B. 91–99.